

EGÉSZSÉGÜGYI MINISZTERIUM

Irányelv

az egészségügyi dolgozók nyilvános szakmai megszólalásairól

ideiglenes alkalmazásra, három hónapos felülvizsgálati klauzulával

Preambulum

Az Egészségügyi Minisztérium a magyar egészségügy átláthatóságának, a megbízhatóság erősítésének, valamint az egészségügyi dolgozók jóhiszemű, szakmailag megalapozott és közérdeket szolgáló megszólalásainak biztosítása érdekében az alábbi ideiglenes irányelvet adja ki.

Az irányelv célja nem a dolgozói megszólalások korlátozása, hanem azok biztonságos, betegjogokat tiszteletben tartó, tárgyyszerű és szakmailag hiteles kereteinek meghatározása az átmeneti nyitási időszakban.

1. Az irányelv célja

1.1. Az irányelv célja, hogy az egészségügyi dolgozók számára világos, közérthető és a mindennapi gyakorlatban alkalmazható útmutatást adjon arra, hogy mikor, milyen feltételekkel és milyen módon szólhatnak meg nyilvánosan szakmai kérdésekben.

1.2. Az irányelv elősegíti a közvélemény hiteles tájékoztatását, a szakmai párbeszédet, a megbízhatósági kockázatok láthatóvá tételét, valamint a dolgozók jóhiszemű szakmai megszólalásainak védelmét.

1.3. A nyilvános szakmai megszólalás nem öncélú kommunikáció, hanem a megbízhatóság, a szakmai minőség, a közbizalom és az egészségügyi rendszer fejlődésének eszköze lehet.

2. Időbeli alkalmazás és felülvizsgálat

2.1. Jelen irányelv a kiadását követő naptól ideiglenes jelleggel alkalmazandó.

2.2. Az irányelv célja, hogy az átmeneti időszakban az egészségügyi dolgozók számára azonnali eligazítást és védő keretet biztosítson a nyilvános szakmai megszólalásokhoz.

2.3. Az Egészségügyi Minisztérium az irányelv alkalmazásának tapasztalatait a kiadását követő három hónap elteltével felülvizsgálja. A felülvizsgálat során figyelembe kell venni a dolgozói, intézményvezetői, betegjogi, adatvédelmi, sajtókapcsolati és megbízhatósági tapasztalatokat.

2.4. A felülvizsgálat eredménye alapján az Egészségügyi Minisztérium az irányelvet módosíthatja, kiegészítheti vagy végleges országos minimumkövetelményként kiadhatja.

3. Személyi és tárgyi hatály

3.1. Az irányelv valamennyi, közfinanszírozott egészségügyi ellátásban dolgozó egészségügyi dolgozó nyilvános szakmai megszólalására irányadó, jogviszonyának formájától függetlenül.

3.2. Az irányelv alkalmazása szempontjából egészségügyi dolgozónak minősül különösen az orvos, fogorvos, gyógyszerész, szakdolgozó, ápoló, mentődolgozó, egészségügyi asszisztens, diagnosztikai vagy terápiás munkatárs, valamint az egészségügyi ellátásban részt vevő más szakember.

3.3. Az iránvety a sajtónyilatkozatokra, szakmai interjúkra, nyilvános előadásokra, szakmai publikációkra, közösségi médiában tett szakmai tartalmú megszólalásokra és más nyilvános szakmai közlésekre egyaránt alkalmazandó.

4. Fogalom meghatározások

Fogalom	Jelentés
Nyilvános megszólalás	Sajtónyilatkozat, interjú, közösségi médiában közzétett szakmai vélemény, szakmai fórumon tett nyilvános közlés, podcastban, konferencián vagy más nyilvános felületen tett megszólalás.
Szakmai megszólalás	Az egészségügyi dolgozó képzettségével, munkatapasztalatával vagy szakterületével összefüggő, szakmai tartalmú közlés.
Intézményi állásfoglalás	Az intézmény hivatalos, arra feljogosított vezető vagy kommunikációs felelős által közölt álláspontja.
Jóhiszeműség	A dolgozó olyan magatartása, amelynek célja a közérdek, a betegbiztonság, a szakmai minőség vagy a nyilvánosság tájékozódásának előmozdítása, és nem valótlan tények tudatos terjesztése vagy személyes sérelem megtorlása.
Közérdeket szolgáló megszólalás	Olyan megszólalás, amely egészségügyi ellátási, betegbiztonsági, szakmai minőségi, rendszerszintű vagy közpénz-felhasználási kérdést érint.
Védett adat	Betegadat, egészségügyi adat, személyes adat, minősített adat, üzleti titok vagy más, jogszabály által védett információ.

5. Alapelvek

5.1. Az egészségügyi dolgozó jogosult saját szakmai kompetenciájába tartozó kérdésben nyilvánosan megszólalni.

5.2. A jóhiszemű, szakmailag megalapozott, közérdeket szolgáló nyilvános megszólalás miatt az egészségügyi dolgozót sem közvetlen, sem közvetett munkáltatói hátrány nem érheti.

5.3. A megszólalás során tiszteletben kell tartani a betegek személyiségi jogait, emberi méltóságát, egészségügyi és személyes adatainak védelmét, valamint a munkatársak személyiségi jogait.

5.4. A szakmai megszólalásnak tárgyyszerűnek, arányosnak, jóhiszeműnek és lehetőség szerint ellenőrizhető tényeken vagy személyes szakmai tapasztalaton kell alapulnia.

5.5. Az egészségügyi dolgozó saját szakmai véleményének megfogalmazása önmagában nem minősül az intézmény hivatalos álláspontjának.

6. Mikor indokolt a nyilvános szakmai megszólalás?

6.1. Nyilvános szakmai megszólalás különösen akkor lehet indokolt, ha az egészségügyi dolgozó betegbiztonsági, ellátásszervezési, szakmai minőségi vagy rendszerszintű problémára kívánja felhívni a figyelmet.

6.2. Ilyen ügy lehet különösen:

- betegbiztonsági kockázat, ellátási zavar vagy a betegellátás folyamatosságát veszélyeztető körülmény;
- humán erőforrás-hiány, túlterhelés vagy olyan munkaszervezési probléma, amely a biztonságos ellátást érintheti;
- eszköz-, gyógyszer-, kapacitás- vagy infrastruktúra-hiány;

- várólistákat, hozzáférést, betegutakat vagy ellátásszervezést érintő rendszerszintű probléma;
- szakmai protokollok, betegutak vagy intézményi gyakorlatok fejlesztésének szükségessége;
- az egészségügyi rendszer működésével kapcsolatos szakpolitikai kérdés, amennyiben a megszólalás szakmai alapon történik.

7. Hogyan szólaljon meg a dolgozó?

7.1. A megszólalás előtt célszerű végiggondolni az alábbi követelményeket. Az alábbi táblázat az előző munkaváltozathoz megírt, dolgozói használatra szánt gyakorlati segédlet.

Követelmény	Gyakorlati jelentés
Tényszerűség	Csak olyan tényt állítson, amelyet ismer, ellenőrzött vagy saját tapasztalataként világosan elhatárol.
Szakmai keret	Mondja el, milyen szakmai szerepből és milyen tapasztalat alapján beszél.
Arányosság	A nyilvánosságra hozatal legyen arányban az ügy súlyával és közérdekű jelentségével.
Megoldásorientáltság	Lehetőség szerint ne csak problémát jelezen, hanem szakmai megoldási irányt is vázoljon.
Elhatárolás	Tegye egyértelművé, ha nem az intézmény hivatalos álláspontját képviseli.
Betegjogi kontroll	Ne közöljön azonosítható betegadatot, történetet vagy felvételt az érintett írásos hozzájárulása nélkül.

7.2. A nyilvános megszólalás során kerülni kell a túlzó, pánikkeltő, személyeskedő vagy politikai agitációként értelmezhető megfogalmazásokat.

7.3. A szakmai vélemény határozottan is megfogalmazható, de annak a tárgyyszerűség, az arányosság és a jóhiszeműség keretei között kell maradnia.

8. Intézményi álláspont és saját szakmai vélemény elhatárolása

8.1. Az egészségügyi dolgozó akkor jár el helyesen, ha nyilvános megszólalásában világossá teszi, hogy saját szakmai tapasztalatait vagy véleményét ismerteti, és nem az intézmény hivatalos álláspontját képviseli.

8.2. Hivatalos intézményi állásfoglalást az intézmény nevében kizárólag az arra feljogosított vezető, szóvivő vagy kommunikációs felelős tehet.

8.3. Vezető beosztású dolgozó megszólalása esetén különösen ügyelni kell arra, hogy egyértelmű legyen: hivatalos intézményi álláspontot vagy személyes szakmai véleményt közöl-e.

9. Mit nem lehet közölni?

9.1. A nyilvános megszólalás során nem közölhető:

- egészségügyi adat vagy más személyes adat jogalap nélkül;
- beteg, hozzátartozó vagy munkatárs azonosítására alkalmas információ;
- az érintettől írásos hozzájárulás nélkül készített vagy nyilvánosságra hozott kép-, hang- vagy videófelvétel;
- minősített adat, üzleti titok vagy jogszabály által védett más adat;

- tudatosan valótlan tényállítás;
- becsületsértő, rágalmazó, zaklató vagy gyűlöletkeltő tartalom.

9.2. A betegjogok, személyiségi jogok és adatvédelmi szabályok megsértése nem minősül védett szakmai megszólalásnak.

10. Belső jelzés és nyilvánosság

10.1. Ha a probléma lokális, gyorsan kezelhető és nem jár közvetlen betegbiztonsági kockázattal, célszerű elsőként belső jelzést tenni a közvetlen vezető, az intézményvezető vagy az erre kijelölt belső jelzési csatorna felé.

10.2. A belső jelzés nem előfeltétele minden nyilvános megszólalásnak. Különösen nem várható el a belső út teljes kimerítése, ha a probléma súlyos, rendszerszintű, ismétlődő, sürgős vagy közvetlen betegbiztonsági kockázatot hordoz.

10.3. A nyilvánosság igénybevétele akkor tekinthető jóhiszeműnek, ha a dolgozó a közérdek, a betegbiztonság vagy a szakmai minőség védelme érdekében, tárgyyszerűen és arányosan jár el.

11. Médiamegkeresés esetén követendő gyakorlat

11.1. Ha az egészségügyi dolgozót újságíró vagy médiaszolgáltató keresi meg, a dolgozó saját szakmai kompetenciájába tartozó kérdésben nyilatkozhat.

11.2. A vezető előzetes tájékoztatása célszerű lehet, különösen ha az ügy intézményi működést, betegforgalmat, ellátásszervezést vagy sajtóbelépést érint. Ez tájékoztatás, nem előzetes engedélykérés.

11.3. A dolgozó nem köteles olyan kérdésben nyilatkozni, amely nem tartozik szakmai kompetenciájába, amely betegadatot érintene, vagy amelyben nem rendelkezik megfelelő ismerettel.

11.4. Kétség esetén javasolt a következő formula használata: „Erről a kérdéstről betegadatok közzétevése nélkül, a saját szakmai tapasztalataim alapján tudok beszélni.”

12. Munkáltatói védelem és retorzió tilalma

12.1. Jóhiszemű, szakmailag megalapozott, közérdeket szolgáló nyilvános megszólalás miatt az egészségügyi dolgozót nem érheti hátrány.

12.2. Hátránynak minősülhet különösen a fegyelmi intézkedés, munkaköri feladatok indokolatlan elvonása, kedvezőtlen beosztás, szerződésmódosításra irányuló nyomásgyakorlás, jogviszony-megszüntetéssel való fenyegetés, képzési vagy előmeneteli lehetőség hátrányos kezelése, valamint informális retorzió.

12.3. A védelem nem terjed ki a rosszhiszemű, tudatosan valótlan, betegjogot vagy adatvédelmi szabályt sértő, illetve személyiségi jogot sértő megszólalásra.

13. Intézményvezetői feladatok az átmeneti időszakban

13.1. Az intézményvezetők kötelesek a dolgozókat tájékoztatni arról, hogy a jóhiszemű, szakmailag megalapozott és közérdeket szolgáló szakmai megszólalás miatt őket hátrány nem érheti.

13.2. Az intézményvezetők kötelesek gondoskodni arról, hogy a dolgozói megszólalásokkal kapcsolatos kérdésekben a munkatársak gyors, világos és nem visszatartó jellegű eligazítást kapjanak.

13.3. Az intézményvezetők az átmeneti időszak tapasztalatairól, különösen a felmerült értelmezési kérdésekről és konfliktusokról, a minisztériumi felülvizsgálat számára összefoglalót készíthetnek.

14. Gyors döntési segédlet dolgozóknak

Az alábbi táblázat az előző változathoz tartozó, gyorsan használható ellenőrző lista a nyilvános megszólalás előtt.

Kérdés	Ha igen	Ha nem / bizonytalan
Szakmai vagy közérdekű ügyben szólok meg?	Folytatható.	Gondold át, hogy magánvéleményről, politikai közlésről vagy személyes sérelemről van-e szó.
Van benne azonosítható betegadat vagy személyes adat?	Ne közöld az érintett írásos hozzájárulása és jogszerű alap nélkül.	Folytatható. Mérlegelendő.
Tényként állítok valamit?	Ellenőrizd, hogy bizonyítható vagy saját tapasztalatként pontosan jelölt-e.	Jelezd, ha véleményről vagy feltételezésről van szó.
Az intézmény hivatalos álláspontjaként beszélek?	Csak felhatalmazás esetén tedd.	Mondd ki, hogy saját szakmai véleményt közölsz.
Súlyos vagy sürgős betegbiztonsági kockázatról van szó?	A nyilvánosság közvetlen tájékoztatása is indokolt lehet.	Elsőként javasolt a belső jelzési út mérlegelése.

15. Ajánlott mintamondatok

Az alábbi mintamondatok segítik, hogy a dolgozói megszólalás egyszerre legyen érthető, szakmai és jogilag biztonságos.

Helyzet	Javasolt megfogalmazás
Saját szakmai vélemény elhatárolása	„A saját szakmai tapasztalataimat és véleményemet osztom meg; nem az intézmény hivatalos álláspontját képviselem.”
Betegbiztonsági kockázat jelzése	„A jelzett probléma szakmai megítélésem szerint betegbiztonsági kockázatot hordoz, ezért fontosnak tartom a nyilvános szakmai párbeszédet.”
Adatvédelmi óvatosság	„Konkrét betegadatot vagy azonosítható esetet nem közölhetek, de a jelenség szakmai szempontból általános problémát jelez.”
Megoldásorientált kritika	„A célom nem az intézmény vagy kollégák hibáztatása, hanem olyan megoldás keresése, amely javítja az ellátás biztonságát és minőségét.”

16. Kerülendő megfogalmazások

Kerülendők különösen az alábbi típusú közlések:

- „Mindenkinek tudja, hogy...” – ha a közlés nem ellenőrzött tény;
- „Az intézmény szándékosan...” – ha a szándék nem bizonyítható;
- „A betegem esete...” – ha az érintett közvetlenül vagy közvetve felismerhető;
- „A vezetés bűnös/alkalmatlan...” – személyeskedő vagy jogilag kockázatos megfogalmazás helyett szakmai tényeket és következményeket kell közölni;

- „Ezt belső dokumentumból tudom...” – védett vagy nem nyilvános dokumentum tartalmának jogosulatlan közlése kerülendő.

17. Záró rendelkezések

17.1. Jelen irányelv az átmeneti nyitási időszak dolgozói útmutatója. Az irányelv nem korlátozza a jogszabályban biztosított véleménynyilvánítási, közérdekű bejelentési vagy panasztételi jogokat.

17.2. Az irányelv alkalmazása során az elsődleges szempont a betegbiztonság, a betegjogok tisztelete, a szakmai tárgyyszerűség és a közérdekű tájékoztatás biztosítása.

17.3. Az irányelv alkalmazásának tapasztalatait az Egészségügyi Minisztérium a kiadásától számított három hónap elteltével felülvizsgálja, és ennek alapján dönt a végleges országos minimumkövetelményekről.

Budapest, 2026. július 1.

dr. Hegedűs Zsolt
egészségügyi miniszter